

Elia weggenomen; Elisa profeet

Periodethema: Elia
2 Koningen 2

a. Elia weggenomen (2 Kon. 2: 1-18)

UITLEG VAN DE TEKST

De Heere maakt Elia duidelijk, dat hij van zijn aardse post zal worden afgelost. Hij zal met een onweder, dit woord kan ook vertaald worden met: stormwind of noodweer, ten hemel opgenomen worden. Het leek Elia het beste dat zijn nieuwe knecht hier niet bij zou zijn. Misschien wilde Elia dit alles in eenzaamheid doormaken. Of wellicht speelde de gedachte bij Elia, dat het beter was dat niemand de plaats zou weten waar de Heere hem van de aarde wegnam. In elk geval, Elia dringt er op aan dat Elisa hem nu verder alleen laat trekken. Dit alles bespreekt Elia met Elisa als zij naar Gilgal, dat vijftien kilometer ten noorden van Jeruzalem lag, gaan. Maar Elisa wil er niets van weten. Hij blijft zijn meester trouw. Hij gebruikt zelfs een eedformule om te bevestigen dat hij bij Elia blijft.

In Bethel (twintig kilometer ten noorden van Jeruzalem) gekomen, spreken de zonen der profeten over Elia's naderende einde. In Israël kwamen er, vooral ten tijde van Elia en Elisa naast de afzonderlijke profeten, ook profeten in groepen voor. Door Gods Geest gedreven trokken zij door het land. Zij werden door muziek in opwinding gebracht en trokken ook anderen met zich mee. In hun optreden doen zij denken aan heidense profeten. Samuël heeft deze groepen in wat meer geordende banen geleid, terwijl Elia hen later in dienst heeft gesteld van de hervorming. De benaming 'zonen der profeten' (vers 3) betekent eenvoudig: behorend tot de groep der profeten, dus profeet. Ze woonden bij elkaar, maar hadden elk hun gezin.

Elia dringt er op aan dat Elisa bij deze groep van profeten blijft, maar Elisa wil er niet van weten.

Zo komen ze in Jericho aan en zetten koers in de richting van de Jordaan. Een vijftigtal profeten volgen op afstand Elia en Elisa en ze zien dat zij halt houden bij de Jordaan op een plaats die niet doorwaadbaar is. Gespannen kijken zij toe wat er nu gaat gebeuren. Elia slaat met zijn mantel op het water, zodat het wijkt en zij over een drooggevalven stuk de overkant kunnen bereiken. Nu mag Elisa iets vragen aan Elia. Hij vraagt twee delen van Elia's geest. Twee delen is een dubbel deel, het hoofddeel, dat in een gezin aan de eerstgeborene toekwam. Elisa wil graag een groot deel van de Geest, door wiens kracht Elia zijn profetisch ambt heeft kunnen vervullen. Zo wil hij bekwaam zijn om het werk van Elia voort te zetten. Elia kan hierover niet beschikken, maar hij legt het in de hand van zijn God. Als Elisa het wegvaren van Elia mag zien, dan zal de Heere het gevraagde hem zeker schenken. Het zien van het Gods wonder was dus een teken van Gods genade voor Elisa. Zo pratend met elkaar lopen deze twee mannen door. Dan ineens zijn daar vurige paarden en wagens die scheiding maken en Elia wegnemen. Dat deze paarden en wagens vurig zijn, is een teken dat zij in dienst van God staan. Elisa scheurt, ten teken van grote rouw, zijn kleren. Elisa verwacht zoveel van Elia en tegelijk verwacht het volk zoveel van Elisa. Vandaar zijn uitroep: 'Mijn vader, mijn vader, wagen Israëls en zijn ruiteren!' Een uitroep dat Elia Israëls' bescherming, steun en kracht was. Opeens ziet Elisa de mantel van Elia liggen. Dit is voor hem een waarborg en onderpand dat hij delen zal in de geestelijke erfenis van Elia. Met deze mantel komt Elisa opnieuw voor de Jordaan te staan. Dan vraagt hij: 'Waar is de Heere, de God van Elia?' Uit dit woord spreekt Elisa's gevoel van verlatenheid en nood.

Met deze woorden doet hij ook een beroep op Elia's God, van Wie hij het alleen verwacht. Met Elia's mantel slaat hij op het water, zodat hij er ook droogvoets doorheen kan gaan.

Elisa gaat naar Jericho. Als de zonen van de profeten Elisa zien, buigen zij zich voor hem neer. Op deze manier wordt duidelijk dat zij Elisa erkennen als hun nieuwe leider. De profeten zijn er echter niet direct van overtuigd dat Elia van de aardbodem verdwenen is. Zij menen dat de Heere hem in de stormwind heeft meegevoerd, zodat zijn lichaam nog ergens in het bergland moet liggen. Zij bieden aan met vijftig dappere mannen een zoektocht op touw te zetten. Aanvankelijk weigert Elisa op hun voorstel in te gaan, maar als de profeten sterk blijven aandringen, stemt hij er uiteindelijk toch mee in. Drie dagen lang zoeken de profeten naar het lichaam van Elia. Hun zoektocht is echter tevergeefs. Voor Elisa, die nog steeds in Jericho verblijft, is dit geen verrassing. Hij wist als getuige van Elia's hemelvaart immers al dat de profeet niet gevonden zou worden.

TER OVERWEGING

God haalt Zijn trouwe dienstknecht thuis. Elia heeft de dood niet behoeven door te maken. Zijn werk, Gods werk, is voortgezet door Elisa. Zijn naam is blijven voortleven in de geschiedenis van Israël. De naam van Elia wordt genoemd in verband met de verwachting van de komst van de Messias. Met de Heiland heeft hij samen met Mozes gesproken over de uitgang, die de Zaligmaker als Borg en Middelaar te volbrengen had, uit Jeruzalem.

Een groot man is heengegaan, een verlies voor de aarde, maar winst voor de profeet zelf, die nu ongestoord in de hemelse heerlijkheid zijn God mag dienen. Laten we onze kinderen vertellen dat, waar ze de Heere van harte leren dienen, ook hen eenmaal deze heerlijkheid wacht. We mogen wijzen op Hem, die meer was dan Elia, de Heere Jezus Christus. Hij heeft dood en graf overwonnen en zo de dood gemaakt tot een doorgang tot het eeuwige leven. Hij is triomferend de hemel ingegaan. Elia's hemelvaart is een voorafschaduw van de hemelvaart van de Heere Jezus. We mogen weten dat de Heere Jezus naar de hemel is gegaan om voor de Zijnen een plaats te bereiden. Door het geloof met Hem verbonden, is voor hen een heerlijke toekomst weggelegd. Hij heeft gezegd: 'Ik ben de Opstanding en het Leven; die in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven.' Dat roept ons op om de Heere te dienen, waar we ook gesteld zijn. Want al vallen er dienstknechten van God weg, Zijn werk gaat door. In Zijn dienst wil Hij ook jongeren en kinderen gebruiken. Geef maar aan hoe de kinderen in hun omgeving de Heere kunnen dienen.

b. Elisa profeet (2 Kon. 2: 19-25)

UITLEG VAN DE TEKST

Terwijl Elisa nog steeds in Jericho verblijft, komen de inwoners van de stad naar hem toe. Zij vertellen dat Jericho een fijne stad is om in te wonen. In die tijd stond Jericho ook bekend om zijn aangename klimaat en de schitterende begroeiing. De stad heeft echter één groot nadeel. Het water is bedorven. Daardoor veroorzaakt het gewas, dat verbouwd wordt, misgeboorten. Het is onbekend waardoor het water verontreinigd is. We kunnen een verband leggen met de vloek van Jozua (Joz. 6: 26). Toch is het niet aannemelijk dat het water al zo lang verontreinigd is als de stad is opgebouwd, anders zou er waarschijnlijk geen mens meer wonen. Het feit dat de inwoners van Jericho met deze zaak naar Elisa toekomen, is een teken dat zij hem als profeet erkennen.

Elisa vraagt om een nieuwe schaal met wat zout erin. De nieuwe schaal wijst op de bijzondere handeling die wordt uitgevoerd. Een gebruikte schaal is voor deze profetische handeling niet geschikt. Aan zout kan men gemakkelijk komen. De Dode Zee ligt in de buurt. Zout stond ook in die tijd al bekend om zijn bederfwerende en conserverende werking. Bij verdragen werd vaak naar zout verwezen om de onverbreekelijkheid van dat verdrag te benadrukken. Zo was dat ook bij het verbond dat God met Israël maakte. Ook bij verschillende offers speelde zout een rol. Elisa strooit het zout in de bron. In de Naam van de Heere spreekt hij uit dat de Heere het water 'gezond' heeft gemaakt. Vanaf dit moment zal het geen dood of misgeboorte meer veroorzaken. Het water is gezond.

Het optreden van Elisa begint net als dat van Jozua in Jericho. Jozua sprak een vloek uit over de stad. Elisa brengt daarentegen met zijn optreden zegen met zich mee. Vanuit Jericho gaat Elisa naar Bethel (vers 23). Elisa volgt de weg van Elia in omgekeerde richting. Bethel is een centrum van afgodendienst. Jerobeam had daar een gouden kalf laten neerzetten. Elisa blijkt er niet welkom te zijn. Als hij in de buurt van de stad is, komen er jongens uit de stad die Elisa spottend naroeppen. Ze roepen hem na. Over de uitleg van hun woorden wordt verschillend gedacht. Duidelijk is dat Elisa kaal is. Het 'ga op' kan betekenen 'ga weg'. Het kan ook wijzen op de hemelvaart van Elia. Dan bedoelen de jongens 'ga ook maar omhoog'. De profeten van God staan kennelijk niet hoog aangeschreven in Bethel. Elisa keert zich om en vervloekt hen in de Naam van de Heere. Daarop komen er twee berinnen uit het bos, die 42 kinderen uit de groep verscheuren. Vanuit Bethel reist Elisa verder naar de berg Karmel.

Dit is de plaats waar Elia destijds de strijd met de Baäldienst aanbond en van daaruit naar Samaria, de hoofdstad van Israël en het beginpunt van zijn laatste reis met Elia.

TER OVERWEGING

Twee wonderlijke gebeurtenissen worden in dit gedeelte verteld. Elisa vertolkt ook in zijn handelen dat de Heere een God is, Die zegent en Die vervloekt. De boodschap van de Heere moet dus serieus worden genomen. Zoals het zout een middel is om bederf te weren, zo is het Woord van de Heere een krachtig middel om alle verderf tegen te gaan. Wanneer het Woord door de kracht van de Heilige Geest reddend en reinigend werkt, zijn we gezond zoals het water in Jericho werd nadat Elia er zout in had gegooid. Vanuit de geschiedenis van de kinderen in Bethel kunnen we duidelijk maken dat de Heere van ons vraagt dat we ontzag hebben voor Gods kinderen en knechten. Wie Gods kinderen aanraakt, raakt Zijn oogappel aan. Deze geschiedenis herinnert ons er ook aan dat de verbondswraak geldt als de Israëlieten het verbond verlaten. Wat hier gebeurt, is een oordeel gericht tegen een stad, die het verbond van de Heere bewust veronachtzaamt en zijn profeet en daarmee Hemzelf afwijst. Goed is het om te beseffen dat ze dus niet alleen een dienaar van God bespotten, maar daarmee ook God Zelf.

We kunnen wijzen op de beloften van het verbond, die verzegeld werden aan de voorhoofden van de kinderen. Wie de God van het verbond in ongelooft afwijst, wordt geconfronteerd met de vloek en de wraak van God. We moeten leren biddend te pleiten op Gods beloften, zodat kinderen en ouders gered worden van de vloek.

GELOFSLEER

De geschiedenissen die hier verteld worden, zijn bijzonder. Het verhaal van de kinderen die gedood worden kunnen onze kinderen bang maken. Ook het verhaal van de opname van Elia gaat over de grens van leven en dood. In alle voorzichtigheid mag met de kinderen hierover gesproken worden. De twee verhalen staan tegenover elkaar. Aan de ene kant de spottende kinderen die God niet kennen. Zij sterven een vreselijke dood. Dit laat de ernst van de zonde zien. Aan de andere kant zien we het heerlijke en vredige heengaan van Elia als de knecht van God. We mogen onze kinderen met name op dit laatste wijzen. Dat, wanneer je een kind van God bent, je niet bang hoeft te zijn om te sterven. Sterven is dan het begin van nieuw leven. Zondag 22 van de Heidelbergse Catechismus spreekt over het geloof in de opstanding. Wie in God gelooft is op weg naar de eeuwige vreugde.

